I

(Seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2021/692,

28. aprill 2021,

millega luuakse kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1381/2013 ning nõukogu määrus (EL) nr 390/2014

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 16 lõiget 2, artikli 19 lõiget 2, artikli 21 lõiget 2 ning artikleid 24, 167 ja 168,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ([1]),

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ([2]),

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([3])

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 2 on sätestatud, et liit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, sealhulgas vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine. Need on liikmesriikide ühised väärtused ühiskonnas, kus valitsevad pluralism, mittediskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus. ELi lepingu artiklis 3 on täpsustatud, et liidu eesmärk on edendada rahu, oma väärtusi ja oma rahvaste hüvangut ja et liit austab oma rikkalikku kultuurilist ja keelelist mitmekesisust ning tagab Euroopa kultuuripärandi kaitse ja arendamise. Neid väärtusi on veelkord kinnitatud ja täpsustatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“) sätestatud õigustes, vabadustes ja põhimõtetes.

(2) On väga tähtis neid õigusi ja väärtusi aktiivselt arendada, kaitsta, edendada, tagada nende rakendamine ning neid levitada kodanike ja rahvaste seas ning tagada nende jäämine liidu projektis keskse kohale, kuna nende õiguste ja väärtuste kaitse nõrgenemine ükskõik millises liikmesriigis võib kahjustada kogu liitu. Liidu üldeelarvesse tuleks seepärast lisada sätted uue õiguse, õiguste ja väärtuste fondi kohta, mis koosneb kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmist, mis loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/693, ([4]) ning õigusprogrammist. Ajal, mil Euroopa ühiskonnad seisavad silmitsi äärmusluse, radikalismi ja lõhenemisega ning sõltumatu kodanikuühiskonna tegevusruum on kahanemas, on varasemast veelgi tähtsam edendada, tugevdada ja kaitsta õigust, õigusi ja liidu väärtusi, milleks on inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik

([1]) ELT C 62, 15.2.2019, lk 178.
([2]) ELT C 461, 21.12.2018, lk 196.
([3]) Euroopa Parlamendi 17. aprilli 2019. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 19. aprilli 2021. aasta esimese lugemise seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata). Euroopa Parlamendi 28. aprilli 2021. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).
([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/693, millega luuakse õigusprogramm ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1382/2013 (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 21).

ja inimõiguste austamine. Sellel on suur ja vahetu mõju liidu poliitilisele, ühiskondlikule, kultuurilisele ja majanduselule. Olles osa uuest õigluse, õiguste ja väärtuste fondist, aitab õigusprogramm kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1382/2013 ([5]) aastateks 2014–2020 loodud õigusprogrammiga ka edaspidi arendada liidu õigusruumi, mis põhineb õigusriigil, kohtusüsteemi sõltumatusel ja erapooletusel, vastastikusel tunnustamisel ja usaldusel, õiguskaitse kättesaadavusel ja piiriülesel koostööl.

Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm (edaspidi „programm“) koondab enda alla Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1381/2013 ([6]) aastateks 2014–2020 loodud õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmi ning nõukogu määrusega (EL) nr 390/2014 ([7]) loodud programmi „Kodanike Euroopa“ (edaspidi „varasemad programmid“).

(3) Programm tuleks kehtestada seitsmeks aastaks, et viia selle kehtivusaeg vastavusse nõukogu määruses (EL, Euratom) 2020/2093 ([8]) sätestatud mitmeaastase finantsraamistiku kehtivusajaga.

(4) Õiguse, õiguste ja väärtuste fond ja kaks selle aluseks olevat põhirahastamisprogrammi keskenduvad inimestele ja üksustele, kes aitavad hoida meie ühiseid väärtusi ja rikkalikku mitmekesisust, samuti õigusi ja võrdõiguslikkust elavana ja dünaamilisena. Lõppeesmärk on toetada ja hoida õigustel põhinevat, võrdõiguslikku, avatud, pluralistlikku, kaasavat ja demokraatlikku ühiskonda. See hõlmab aktiivset ja suurema mõjuvõimuga kodanikuühiskonda ja inimeste demokraatliku, kodaniku- ja sotsiaalse osalemise soodustamist ning Euroopa ühiskonna rikkaliku mitmekesisuse arendamist, mis põhineb meie ühistel väärtustel, ajalool ja mälul. ELi lepingu artiklis 11 nähakse ette, et liidu institutsioonid peaksid kodanikuühiskonnaga avatud, läbipaistvat ja korrapärast dialoogi ning annaksid kodanikele ja esindusühendustele sobival viisil võimaluse teha teatavaks ja vahetada avalikult arvamusi liidu tegevuse kõigis valdkondades.

(5) Programmi toetusesaajatega ja muude asjaomaste sidusrühmadega tuleks pidada avatud, läbipaistvat ja korrapärast dialoogi ning selleks tuleks moodustada kodanikuühiskonnaga dialoogi pidamise rühm. Kodanikuühiskonnaga dialoogi pidamise rühm peaks olema avatud ja mitteametlik arutelufoorum ning aitama kaasa kogemuste ja heade tavade vahetamisele ning arutelule poliitika arengu üle programmiga hõlmatud valdkondade ja eesmärkide raames ning nendega seotud valdkondades. Kodanikuühiskonnaga dialoogi pidamise rühmal ei tohiks olla mingit osa programmi juhtimisel.

(6) Varasemaid programme edasi arendades ja nende positiivsetele kogemustele tuginedes peaks programm aitama arendada koostoimet, et tegelda liidu väärtuste edendamise ja kaitsmisega seotud ühiste probleemidega ja saavutada piisav ulatus ning et jõuda selles valdkonnas konkreetsete tulemusteni. Nii on võimalik ära kasutada kogu koostoimest tulenev potentsiaal, et toetada hõlmatud poliitikavaldkondi tulemuslikumalt ja suurendada võimalust, et seotud poliitikad jõuavad inimesteni ja kodanikuühiskonnani, seades eesmärgiks tasakaalustatud geograafilise jaotuse. Et programm oleks tulemuslik, tuleks selles arvestada erinevate poliitikavaldkondade eripärasid, nende erinevaid sihtrühmi ja eriomaseid vajadusi, kasutades selleks spetsiaalselt kohandatud ja sihtotstarbelisi lähenemisviise.

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1382/2013, millega luuakse õigusprogramm aastateks 2014–2020 (ELT L 354, 28.12.2013, lk 73).

([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1381/2013, millega luuakse õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programm aastateks 2014–2020 (ELT L 354, 28.12.2013, lk 62).

([7]) Nõukogu 14. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 390/2014, millega kehtestatakse ajavahemikuks 2014–2020 programm „Kodanike Euroopa“ (ELT L 115, 17.4.2014, lk 3).

([8]) Nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 11).

(7) Õigusriigi ja demokraatia täielik järgimine ja edendamine on äärmiselt oluline, et suurendada kodanike usaldust liidu vastu ja tagada liikmesriikide vastastikune usaldus. Õiguste ja väärtuste edendamisega aitab programm kaasa demokraatlikuma liidu ülesehitamisele, õigusriigi ja demokraatliku dialoogi, läbipaistvuse ja hea valitsemistava austamisele, seda ka juhul, kui kodanikuühiskonna tegevusruum kahaneb.

(8) Selleks et tuua liit oma kodanikele lähemale ja edendada demokraatlikku osalemist, on vaja mitmesuguseid meetmeid ja koordineeritud tegevust. Euroopa kodakondsust ja Euroopa identiteeditunnetust tuleks arendada ja edendada, suurendades kodanike arusaamist poliitika kujundamisest ja edendades kodanikuaktiivsust liidu tegevuses. Veelgi enam, tuues kodanikud kokku sõpruslinnade projektide või linnade võrgustike raames ning toetades kohaliku, piirkondliku, riikliku ja riikidevahelise tasandi kodanikuühiskonna organisatsioone programmiga hõlmatud valdkondades, aitab see samuti suurendada kodanike kaasatust ühiskonnas ja seeläbi nende aktiivset osalemist liidu demokraatlikus elus. Samal ajal soosib vastastikust mõistmist, kultuuridevahelist dialoogi, kultuurilist ja keelelist mitmekesisust, sotsiaalset kaasamist ja teiste austamist edendavate meetmete toetamine liitu kuulumise tunde tekkimist ja Euroopa kodanikuks olemise ühist identiteeditunnetust, mis põhineb ühisel arusaamisel meie ühistest euroopalikest väärtustest, kultuurist, ajaloost ja pärandist. Tugevama liitu kuulumise tunde ja liidu väärtuste edendamine on eriti oluline selle äärepoolseimate piirkondade elanike seas kuna nad on eraldatud ja Mandri-Euroopast kaugel.

(9) Kodanike ja eeskätt noorte teadlikuks muutmiseks oma ühisest ajaloost ja ühistest väärtustest kui ühise tuleviku alusest, on vaja ajaloolise mäluga seotud tegevust ja Euroopa ajaloolise mälu kriitilist analüüsi. Ajaloolise mäluga seotud tegevus peaks hõlmama arutelu Euroopa lähiajaloo totalitaarsete režiimide, eelkõige natsismi, mis viis holokaustini, fašismi, stalinismi ja totalitaarsete kommunistlike režiimide põhjuste üle ning nende kuritegude ohvrite mälestamist. See peaks hõlmama ka muid määrava tähtsusega hetki ja märgilise tähtsusega sündmusi Euroopa lähiajaloos. Ühistel väärtustel ja ühtekuuluvustundel põhineva Euroopa identiteedi kujundamiseks tuleks arvesse võtta ka ajalooliste, sotsiaalsete, kultuuriliste ja kultuuridevaheliste aspektide asjakohasust.

(10) Kodanikud peaksid olema teadlikumad oma õigustest, mis tulenevad liidu kodakondsusest, ning nad peaksid tundma end teises liikmesriigis elamise, reisimise, õppimise, töötamise või vabatahtlikuna tegutsemise suhtes vabalt. Neil peaks olema võimalus kasutada kõiki oma kodakondsusest tulenevaid õigusi ning nad peaksid olema kindlad, et kus nad ka liidus ei asuks, on neil võrdsed võimalused ning nende õigused on tagatud ja kaitstud ilma igasuguse diskrimineerimiseta. Kodanikuühiskonda on vaja toetada teadlikkuse suurendamisel liidu väärtustest, nende väärtuste edendamisel ja kaitsmisel ning liidu õigusest tulenevate õiguste tulemusliku kasutamise toetamisel.

(11) Sooline võrdõiguslikkus on üks liidu põhiväärtusi ja eesmärke. Sellele vaatamata on soolise võrdõiguslikkuse üldine areng takerdunud. Naiste ja tütarlaste diskrimineerimine ja ebavõrdne kohtlemine ning nendevastase vägivalla mitmesugused vormid riivavad nende põhiõigusi ja takistavad nende täielikku poliitilist, sotsiaalset ja majanduslikku osalemist ühiskonnas. Lisaks takistavad tõelise soolise võrdõiguslikkuse saavutamist poliitilised, struktuursed ja kultuurilised tõkked. Seepärast on soolise võrdõiguslikkuse edendamine ja soolõime liidu kõigis tegevustes liidu keskne ülesanne ning majanduskasvu ja ühiskondliku arengu soodustaja, ning seda tuleks programmiga toetada. Eriti oluline on võidelda aktiivselt stereotüüpide ning vaikse ja läbipõimunud diskrimineerimise vastu. Võrdne juurdepääs tööturule, võrdne osalemine tööturul ja karjääritakistuste kõrvaldamine kõigis sektorites, näiteks kohtusüsteemis ning teaduse, tehnoloogia, tehnika ja matemaatikaga seotud sektorites on soolise võrdõiguslikkuse alustalad. Keskenduda tuleks ka töö- ja eraelu tasakaalustamisele ning tasustamata majapidamistööde ja laste, eakate ning teiste sõltuvate isikute eest hoolitsemisega seotud ülesannete võrdsele jagamisele meeste ja naiste vahel, kuna need küsimused on lahutamatult seotud võrdse majandusliku sõltumatuse ja osaluse ning naiste ja meeste võrdõiguslikkuse saavutamisega.

(12) Sooline vägivald ja vägivald riskirühmade (lapsed, noored ja muud riskirühmad, näiteks LGBTIQ-inimesed ning puuetega inimesed) vastu kujutab endast põhiõiguste tõsist rikkumist ning seda esineb kogu liidus, kõigis sotsiaalsetes ja majanduslikes oludes, ning sellel on tõsised tagajärjed ohvrite füüsilisele ja vaimsele tervisele ning ühiskonnale tervikuna. Kõige rohkem kannatavad nii kodus kui ka avalikus sfääris soolise vägivalla ja ahistamise all naised; seetõttu on sellise vägivalla ja ahistamise vastu võitlemine soolise võrdõiguslikkuse edendamisel üks otsustava tähtsusega meetmeid. Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja pereväg ivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (edaspidi „Istanbuli konventsioon“) määratluse kohaselt tähendab naistevastane vägivald kõiki soolise vägivalla akte, mille tulemusena tekitatakse või võidakse tekitada naisele füüsilist, seksuaalset, psühholoogilist või majanduslikku kahju või kannatusi, sealhulgas selliste aktidega ähvardamist, sundi või omavolilist vabaduse võtmist sõltumata sellest, kas see leiab aset avalikult või eraelus. Soolise vägivalla vastu võitlemiseks on vaja küsimusele läheneda mitmemõõtmeliselt, mis hõlmab tegelemist selle õiguslike, majanduslike, haridus- ja terviseaspektidega. Peale selle on vaja aktiivselt võidelda soostereotüüpide vastu juba varases eas, samuti kõigi vihakõne ja internetivägivalla vormide vastu. Seda arvesse võttes on jätkuvalt oluline toetada naiste õigusi kaitsvaid organisatsioone ja muid selles valdkonnas tegutsevaid osalisi. Ka lastel, noortel ja muudel riskirühmadel, nagu LGBTIQ-inimestel ja puuetega inimestel, on suurem oht sattuda vägivalla ohvriks, eelkõige perekondlikes ja lähisuhetes.

Tuleks võtta meetmeid, et edendada ohustatud isikute, eelkõige laste, sealhulgas nende, kes on jäänud orvuks pereväg ivalla tagajärjel või muul põhjusel, ja teiste eriti kaitsetus olukorras olevate laste õigusi ning toetada laste kaitsmist ja tagada nende õigus arengule ja väärikusele. Liidu prioriteedid on võidelda vägivalla kõikide vormide vastu, eelkõige soolise vägivalla vastu, edendada selle ennetusmeetmeid ning kaitsta ja toetada ohvreid, aidates seeläbi tagada üksikisikute põhiõigusi ja soolist võrdõiguslikkust. Neid prioriteete tuleks programmiga toetada. Rõhutatakse, kui oluline on eraldada programmiga rahalisi vahendeid kodanikuühiskonna organisatsioonidele, kes kõigis liikmesriikides edendavad soolist võrdõiguslikkust, võitlevad soolise vägivalla vastu ja edendavad naiste õigusi, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervist ja seonduvaid õigusi ning LGBTIQ-inimeste õigusi. Kõigi nende meetmete eesmärk on edendada liidu põhiväärtusi ja seetõttu tuleks neid eranditult toetada kogu liidus.

(13) Selleks et võidelda kõigi vägivalla vormide vastu ja neid ennetada ning ohvreid kaitsta, on vaja tugevat poliitilist tahet ja kooskõlastatud tegevust, mille aluseks on varasemate Daphne programmide, õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmi ning õigusprogrammi meetodid ja tulemused. Eelkõige on Daphne rahastamine, millega toetatakse laste, noorte ja naiste vastu suunatud vägivalla ärahoidmist ja selle vastu võitlemist ning ohvrite kaitset, olnud alates selle käivitamisest 1997. aastal tõeliselt edukas nii populaarsuse poolest sidusrühmade seas (avalikud asutused, akadeemilised asutused ja vabaühendused) kui ka rahastatud projektide tulemuslikkuse poolest. Daphne programmiga on rahastatud projekte, et suurendada teadlikkust, pakkuda ohvritele tugiteenuseid ja toetada kohapeal tegutsevaid kodanikuühiskonna organisatsioone. Selle raames on käsitletud kõiki vägivallavorme, sealhulgas pereväg ivald, seksuaalväg ivald, inimkaubandus, ahistav jälitamine ja kahjulikud tavad nagu naiste suguelundite moonutamine, kuid ka uusi esilekerkivaid vägivallavorme nagu küberkiusamine ja küberahistamine. Võttes arvesse soolise vägivalla ohvrite endiselt murettekitavat arvu, on oluline jätkata kõiki neid meetmeid, eraldades sõltumatud eelarvevahendid tegevustele, millega rakendati Daphne raames soolise vägivalla kõigi vormide ennetamise ja nende vastu võitlemise erieesmärki, ning võtta programmi rakendamisel igakülgselt arvesse nende meetmete tulemusi ja saadud kogemusi.

(14) Diskrimineerimiskeeld on liidu oluline põhimõte. Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklis 19 sätestatakse võimalus astuda vajalikke samme, et võidelda diskrimineerimise vastu soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel. Diskrimineerimiskeeld on sätestatud ka harta artiklis 21. Arvesse tuleks võtta diskrimineerimise eri vormide, sealhulgas otsese, kaudse ja struktuurse diskrimineerimise erisusi, ja paralleelselt tuleks välja töötada vastavad meetmed ühel või mitmel põhjusel diskrimineerimise ennetamiseks ja takistamiseks. Programmist tuleks toetada meetmeid, millega ennetada ja tõkestada igas vormis diskrimineerimist, rassismi, ksenofoobiat, afrofoobiat, antisemitismi, romavastasust, moslemivastast vaenu ja kõiki sallimatuse vorme, sealhulgas homofoobiat, bifoobiat, transfoobiat ja interfoobiat ning sooidentiteediga seonduvat sallimatust internetis ja väljaspool seda, samuti sallimatust vähemustesse kuuluvate isikute vastu, võttes arvesse mitmekordset diskrimineerimist. Siinkohal tuleks erilist tähelepanu pöörata ka vägivalla kõikide vormide,

vaenu, segregatsiooni ja häbimärgistamise ärahoidmisele ja nende vastu võitlemisele ning võitlemisele kiusamise, ahistamise ja sallimatu kohtlemise vastu. Programmi tuleks rakendada vastastikku toetaval viisil koos muude liidu meetmetega, millel on sama eesmärk, eelkõige nendega, millele on osutatud komisjoni 5. aprilli 2011. aasta teatises „Romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistik aastani 2020“ ja nõukogu 9. detsembri 2013. aasta soovituses romade tulemuslikuks integratsiooniks liikmesriikides võetavate meetmete kohta ([9]).

(15) Sotsiaalsed ja keskkonnaga seotud takistused ning juurdepääsu puudumine muudavad puuetega inimestel teistega võrdsetel alustel ühiskonnas täisväärtuslikult ja tulemuslikult osalemise keeruliseks. Puuetega inimestel on lisaks muudele takistustele keerulisem pääseda tööturule, saada kaasavat ja kvaliteetset haridust, vältida vaesust ja sotsiaalset tõrjutust, saada osa kultuurialgatustest ja meediast või kasutada poliitilisi õigusi. Olles Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni osaline, on liit ja kõik selle liikmesriigid võtnud endale kohustuse edendada, kaitsta ja tagada kõigile puuetega inimestele kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täielik ja võrdne kasutamine. Nimetatud konventsioon on saanud liidu õiguskorra lahutamatuks osaks.

(16) Õigus isiku era- ja perekonnaelu, kodu ja edastatavate sõnumite saladuse austamisele on põhiõiguste harta artiklis 7 sätestatud põhiõigus. Õigus isikuandmete kaitsele on ELi toimimise lepingu artiklis 16 ja harta artiklis 8 sätestatud põhiõigus. Isikuandmete kaitse normide järgimist kontrollivad sõltumatud järelevalveasutused. Liidu õigusraamistikus, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/679 ([10]) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2016/680 ([11]), on sätestatud normid, et tagada, et õigust isikuandmete kaitsele jõustataks tulemuslikult. Nende õigusaktidega tehakse riiklikele andmekaitse järelevalveasutustele ülesandeks suurendada üldsuse teadlikkust ja arusaamist isikuandmete töötlemisega seotud riskidest, normidest, kaitsemeetmetest ja õigustest. Arvestades seda, kui oluline on õigus isikuandmete kaitsele praegusel tehnoloogia kiire arengu ajastul, peaks liidul olema võimalik võtta teadlikkuse suurendamise meetmeid, sealhulgas toetades liidu nõuete kohast isikuandmete kaitset edendavaid kodanikuühiskonna organisatsioone, ning korraldada uuringuid ja võtta muid asjakohaseid meetmeid.

(17) ELi toimimise lepingu artiklis 24 kohustatakse Euroopa Parlamenti ja nõukogu määrama kindlaks ELi lepingu artikli 11 tähenduses kodanikualgatuse esitamise korra ja tingimused. Seda on tehtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/788 ([12]) vastuvõtmisega. Programmiga tuleks toetada kõnealuse määruse rakendamise tehnilise ja korraldusliku toe rahastamist, millega toetatakse seda, et kodanikud saavad teostada oma õigust algatada ja toetada Euroopa kodanikualgatusi.

(18) Kooskõlas ELi toimimise lepingu artiklitega 8 ja 10 peaksid programmi kõik meetmed toetama soolõimet ja mittediskrimineerimise peavoolustamist. Programmi vahe- ja lõpphindamise käigus tuleks hinnata soolist mõju, et selgitada välja, mil määral aitab programm saavutada soolist võrdõiguslikkust ja ega see ei avalda soolisele võrdõiguslikkusele ettekavatsematult negatiivset mõju. Sellega seoses ja võttes arvesse programmi eri tegevussuundade meetmete erinevat olemust ja ulatust, on tähtis, et kõik projektiarendajate kogutud üksikandmed esitataks võimaluse korral alati sugude lõikes. Samuti on oluline anda toetuste taotlejatele teavet selle kohta, kuidas võtta soolist võrdõiguslikkust arvesse, sealhulgas vajaduse korral teavet selliste soolõime vahendite nagu sootundliku eelarvestamise ja soolise mõju hindamise kasutamise kohta. Ekspertide ja sidusrühmadega konsulteerimisel tuleks arvesse võtta soolist tasakaalu.

([9]) ELT C 378, 24.12.2013, lk 1.

([10]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

([11]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK (ELT L 119, 4.5.2016, lk 89).

([12]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/788 Euroopa kodanikualgatuse kohta (ELT L 130 17.5.2019, lk 55).

(19) ELi lepingu artikli 3 järgi edendab liit muu hulgas lapse õiguste kaitset, tehes seda kooskõlas harta artikliga 24 ja ÜRO lapse õiguste konventsiooniga.

(20) Kooskõlas võrdset kohtlemist käsitlevate liidu õigusaktidega loovad liikmesriigid võrdse kohtlemise edendamiseks sõltumatud asutused (võrdõiguslikkust edendavad asutused), et võidelda diskrimineerimise vastu rassilise või etnilise päritolu või soo alusel. Mitmed liikmesriigid on läinud nende liidu aktide nõuetest veelgi kaugemale ja taganud, et võrdõiguslikkust edendavad asutused võivad käsitleda ka diskrimineerimist, mis toimub muul alusel, näiteks keele, vanuse, sootunnuste, soolise identiteedi, soolise mitmekesisuse, seksuaalse sättumuse, usutunnistuse või veendumuste või puude alusel. Võrdõiguslikkust edendavatel asutustel on võrdõiguslikkuse edendamisel ning võrdse kohtlemise õigusnormide tulemusliku kohaldamise tagamisel nende vastavates liikmesriikides keskne roll, pakkudes eelkõige sõltumatut abi diskrimineerimise ohvritele, korraldades diskrimineerimist käsitlevaid sõltumatuid uuringuid, avaldades sõltumatuid aruandeid ja andes soovitusi seoses diskrimineerimisküsimustega. On väga oluline, et võrdõiguslikkust edendavate asutuste sellesisulist tööd koordineeritaks liidu tasandil.

Võrdõiguslikkust edendavate asutuste võrgustik Equinet loodi 2007. aastal ning selle liikmeteks on riiklikud võrdõiguslikkust edendavad asutused, mis on loodud nõukogu direktiivide 2000/43/EÜ ([13]) ja 2004/113/EÜ ([14]) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2006/54/EÜ ([15]) ja 2010/41/EL ([16]) alusel. Komisjon võttis 22. juunil 2018 vastu soovituse (EL) 2018/951 ([17]) võrdõiguslikkust edendavate asutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta, milles käsitletakse nende asutuste volitusi, sõltumatust, tulemuslikkust ning koordineerimist ja koostööd. Equinet on erilises olukorras, sest see on ainus üksus, mis tagab võrdõiguslikkust edendavate asutuste tegevuse koordineerimist. Equineti poolne koordineerimine on liikmesriikides liidu diskrimineerimisvastase õiguse tulemusliku rakendamise seisukohast kesksel kohal ja seda tuleks programmiga toetada.

(21) Programmile juurdepääsu kasutajasõbralikkuse parandamiseks ning programmi kõigi aspektide kohta erapooletute juhiste ja praktilise teabe esitamiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik luua toetusesaajate ja taotlejate abistamiseks kontaktpunkte. Programmi kontaktpunktid peaksid täitma oma ülesandeid sõltumatult, ilma avaliku sektori asutuste sekkumiseta otsuste tegemisse. On oluline, et liikmesriikidel oleks võimalik valida programmi kontaktpunktide kõige asjakohasem haldamine, sealhulgas avaliku sektori asutuste, kodanikuühiskonna organisatsioonide või nende konsortsiumide kaudu. Programmi kontaktpunktidel ei peaks olema mingit osa programmi juhtimisel.

(22) Sõltumatutel inimõiguste organisatsioonidel ja kodanikuühiskonna organisatsioonidel on keskne koht teadlikkuse suurendamisel liidu ühistest väärtustest, nende väärtuste edendamisel ja kaitsmisel ning liidu õigusest, sealhulgas hartast tulenevate õiguste tulemuslikule kasutamisele kaasaaitamisel. Nagu on märgitud Euroopa Parlamendi 19. aprilli 2018. aasta resolutsioonis, ([18]) on rahastuse suurendamine ja piisav rahaline toetus kodanikuühiskonna organisatsioonide jaoks soodsa ja jätkusuutliku keskkonna kujundamiseks kesksel kohal, et tugevdada nende rolli ja võimaldada neil täita oma ülesandeid sõltumatult ja tulemuslikult. Liidu rahastamine peaks täiendama riigi tasandi rahastamist, aidates toetada selliseid sõltumatuid kodanikuühiskonna organisatsioone ning suurendada nende mõjuvõimu ja suutlikkust, kes tegelevad väärtuste ja õiguste edendamisega ja kelle tegevus aitab parandada selliste õiguste strateegilist kohaldamist, mis tulenevad liidu õigusest, sealhulgas hartast, muu hulgas õiguste kaitsmise (strateegilised kohtuvaidlused, kampaaniate korraldamine, teavitustegevus) ja muude järelevalvemeetmete kaudu,

([13]) Nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust (ELT L 180, 19.7.2000, lk 22).

([14]) Nõukogu 13. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/113/EÜ meest ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega (ELT L 373, 21.12.2004, lk 37).

([15]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes (ELT L 204, 26.7.2006, lk 23).

([16]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2010. aasta direktiiv 2010/41/EL füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 86/613/EMÜ (ELT L 180, 15.7.2010, lk 1).

([17]) Komisjoni 22. juuni 2018. aasta soovitus (EL) 2018/951 võrdõiguslikkust edendavate asutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta (ELT L 167, 4.7.2018, lk 28).

([18]) ELT C 390, 18.11.2019, lk 117.

samuti edendada ja kaitsta liidu väärtusi ning suurendada teadlikkust nendest kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja riikidevahelisel tasandil. Programmi tuleks rakendada kasutajasõbralikul viisil, näiteks kasutades kasutajasõbralikku taotlus- ja aruandemenetlust. Erilist tähelepanu tuleks pöörata sellele, et programm oleks kättesaadav kodanikuühiskonna organisatsioonidele kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja riikidevahelisel tasandil, sealhulgas kohalikele rohujuuretasandi kodanikuühiskonna organisatsioonidele, samuti tuleks tähelepanu pöörata toetusesaajate suutlikkusele. Seejuures tuleks kaaluda rahalise toetuse andmist kolmandatele isikutele, kui see on asjakohane.

(23) Komisjon peaks tagama üldise sidususe, vastastikuse täiendavuse ja koostoime liidu organite, ametite ja asutuste, eelkõige Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti tööga, ning võtma arvesse teiste riiklike ja rahvusvaheliste osalejate tööd programmi eesmärkidega hõlmatud valdkondades.

(24) Teatud tingimustel peaks programmis olema võimalik osaleda Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) liikmetel, kes on Euroopa Majanduspiirkonna liikmed. Programmis peaks olema võimalik osaleda ka ühinevatel riikidel, kandidaatriikidel, potentsiaalsetel kandidaatriikidel, keda toetatakse ühinemiseelse strateegia raames, Euroopa naabruspoliitika riikidel ja teistel kolmandatel riikidel.

(25) Selleks et tagada vahendite tõhus jaotus liidu üldeelarvest, on vaja tagada, et kõigil programmi raames elluviidavatel meetmetel on liidu lisaväärtus, nad täiendavad liikmesriikide meetmeid ja on kooskõlas teiste liidu meetmetega. Tuleks püüda saavutada kooskõla, täiendavust ja koostoimet selliste rahastamisprogrammidega, millega toetatakse omavahel tihedalt seotud poliitikavaldkondi, eelkõige õigusprogrammiga ja samuti programmiga „Loov Euroopa“, mis loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) XXXX/XXXX, ([19]) ning programmiga „Erasmus+“, mis loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) XXXX/XXXX, ([20]) et kasutada ära koostoimet kultuuri, meedia, kunsti, hariduse ja loovuse valdkondades. Koostoimet on vaja luua muude liidu rahastamisprogrammidega, eriti järgmistes valdkondades: tööhõive ja võitlus sotsiaalse tõrjutusega, eelkõige Euroopa Sotsiaalfond+-iga, siseturg, ettevõtlus, noored, tervis, kodakondsus, õigus, ränne, julgeolek, teadustegevus, innovatsioon, tehnoloogia, tööstus, ühtekuuluvus, turism, välissuhted, kaubandus ja kestlik areng.

(26) Käesoleva määrusega kehtestatakse programmi kogu kehtivusajaks rahastamispakett, mis on iga-aastase eelarvemenetluse käigus Euroopa Parlamendi ja nõukogu jaoks lähtesumma Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise tegevuskava, ([21]) punkti 18 tähenduses.

(27) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046 ([22]) (edaspidi „finantsmäärus“) artikli 193 lõikele 2 võib toetust anda juba alustatud meetmele, tingimusel et taotleja suudab tõendada vajadust alustada meedet enne toetuslepingu allkirjastamist. Enne toetustaotluse esitamise kuupäeva kantud kulud ei ole siiski rahastamiskõlblikud, välja arvatud piisavalt põhjendatud erandjuhtudel. Selleks et vältida liidu toetuses häireid,

([19]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu XXX määrus (EL) XXXX/XXXX, millega luuakse programm „Loov Euroopa“ (2021–2027) ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1295/2013 (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

([20]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu XXX määrus (EL) XXXX/XXXX, millega luuakse liidu haridus- ja koolitus-, noorte- ning spordiprogramm „Erasmus+“ ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1288/2013 (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

([21]) ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 28.

([22]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

mis võivad kahjustada liidu huve, peaks olema võimalik sätestada piiratud ajavahemiku jooksul mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 alguses, et käesoleva määrusega toetatud meetmetega seoses kantud kulud loetakse rahastamiskõlblikuks alates 1. jaanuarist 2021, isegi kui need kanti enne toetustaotluse esitamist.

(28) Programmile kohaldatakse finantsmäärust. Finantsmäärusega sätestatakse liidu eelarve täitmise reeglid, sealhulgas reeglid toetuste, auhindade, hangete, eelarve kaudse täitmise, rahastamisvahendite, eelarvetagatiste finantsabi ja välisekspertide tasustamise kohta.

(29) Käesoleva määrusega ette nähtud rahastamisliikide ja eelarve täitmise viiside valikul tuleks lähtuda nende võimest saavutada meetmete erieesmärke ja anda tulemusi, võttes eelkõige arvesse kontrollidega seotud kulusid, halduskoormust, asjakohaste sidusrühmade ja sihtrühma kuuluvate toetusesaajate suutlikkust ning eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. See peaks hõlmama kindlasummaliste maksete, ühtsete määrade ja ühikuhindade kasutamise kaalumist ning ka sellist rahastamist, mis ei ole seotud finantsmääruse artikli 125 lõikes 1 osutatud kuludega.

(30) Finantsmääruse, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 ([23]) ning nõukogu määruste (EÜ, Euratom) nr 2988/95 ([24]), (EÜ, Euratom) nr 2185/96 ([25]) ja (EL) 2017/1939 ([26]) kohaselt tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, sealhulgas meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise, sealhulgas kelmuste ja pettuste ärahoidmist, avastamist, kõrvaldamist ja uurimist, kaotatud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud summade sissenõudmist ning asjakohasel juhul halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige on Euroopa Pettustevastasel Ametil (OLAF) vastavalt määrustele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 õigus korraldada haldusjuurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud kelmust, pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Euroopa Prokuratuuril on määruse (EL) 2017/1939 kohaselt õigus uurida liidu finantshuve kahjustavaid kuritegusid, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371 ([27])., ja esitada süüdistusi.

Vastavalt finantsmäärusele peab iga isik või üksus, kes saab liidu vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel igakülgset koostööd, andma komisjonile, OLAFile, kontrollikojale ja tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide suhtes kooskõlas määrusega (EL) 2017/1939 Euroopa Prokuratuurile vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused

(31) Euroopa Majanduspiirkonda kuuluvad kolmandad riigid võivad liidu programmides osaleda koostöö raames, mis kehtestati Euroopa majanduspiirkonna lepinguga ([28]), milles on sätestatud, et programme rakendatakse kõnealuse lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel. Kolmandad riigid võivad osaleda ka muude õigusaktide alusel. Käesolevasse määrusesse tuleks lisada erisäte, millega nõutakse kolmandatelt riikidelt vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja kontrollikojale vajalike õiguste ja nõutava juurdepääsu andmist, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks.

([23]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

([24]) Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

([25]) Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

([26]) Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

([27]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

([28]) ELT L 1, 3.1.1994, lk 3.

(32) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud horisontaalseid finantsreegleid. Need reeglid on sätestatud finantsmääruses ning nendega määratakse eelkõige kindlaks menetlus eelarve kehtestamiseks ja selle täitmiseks toetuste, hangete, auhindade ja eelarve kaudse täitmise kaudu ning nähakse ette finantsjuhtimises osalejate vastutuse kontroll. ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud reeglid hõlmavad ka üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks.

(33) Vastavalt nõukogu otsuse 2013/755/EL ([29]) artiklile 94 on ülemeremaadel ja -territooriumidel asuvad isikud ja asjakohased avalik-õiguslikud ja/või eraõiguslikud organid ja institutsioonid rahastamiskõlblikud, kui programmi reeglitest ja eesmärkidest ning võimalikest kokkulepetest liikmesriigiga, millega vastav ülemeremaa või -territoorium on seotud, ei tulene teisiti.

(34) Võttes arvesse, kui tähtis on võidelda kliimamuutuste vastu kooskõlas liidu kohustustega rakendada ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkulepe ning saavutada ÜRO kestliku arengu eesmärgid, on programm mõeldud kliimameetmete peavoolustamiseks ja üldise eesmärgi – tagada 30 % liidu eelarvekulutustest kliimaeesmärkide toetamiseks ning eesmärgi tagada 2024. aastal 7,5 % ning 2026. ja 2027. aastal 10 % eelarvest bioloogilise mitmekesisuse kulutusteks – saavutamiseks, võttes seejuures arvesse kliimaeesmärkide ja bioloogilise mitmekesisuse eesmärkide praegust kattumist. Programmiga peaks toetama meetmeid, mis järgivad liidu kliima- ja keskkonnaalaseid standardeid ja prioriteete ning Euroopa rohelise kokkuleppe põhimõtet „ära tekita kahju“. Asjakohased meetmed tuleks määrata kindlaks programmi ettevalmistamise ja rakendamise käigus ning neid tuleks asjakohaste hindamis- ja läbivaatamismenetluste kontekstis uuesti hinnata.

(35) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe ([30]) punktidele 22 ja 23 tuleks programmi hinnata teabe põhjal, mis on kogutud seirenormide alusel, eelkõige liikmesriikidele langevat halduskoormust ja ülereguleerimist. Seirenormid peaksid asjakohasel juhul sisaldama ka mõõdetavaid näitajaid, mille alusel saab hinnata programmi mõju kohapeal.

(36) Selleks et tagada programmi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude tulemuslik hindamine, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte artiklites 14 ja 16 ning II lisas osutatud näitajate kohta. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(37) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ([31]).

(38) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt kaitsta ja edendada aluslepingutes, hartas ja kohaldatavates rahvusvahelistes inimõiguste konventsioonides sätestatud õigusi ja väärtusi, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid meetme ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

([29]) Nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsus 2013/755/EL ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta (ÜMTde assotsieerimise otsus) (ELT L 344, 19.12.2013, lk 1).

([30]) ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

([31]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

(39) Määrused (EL) nr 1381/2013 ja (EL) nr 390/2014 tuleks seetõttu kehtetuks tunnistada.

(40) Selleks et tagada asjaomases poliitikavaldkonnas toetuse andmise järjepidevus ja võimaldada rakendamise alustamist mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 algusest, peaks käesolev määrus jõustuma võimalikult kiiresti ja seda tuleks kohaldada tagasiulatuvalt 1. jaanuarist 2021,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva määrusega luuakse kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm (edaspidi „programm“) mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 kehtivusajaks, nagu on sätestatud nõukogu määruses (EL, Euratom) 2020/2093.

Selles sätestatakse programmi eesmärgid, eelarve aastateks 2021–2027, liidupoolse rahastamise vormid ja sellise rahastamise reeglid.

Artikkel 2

Programmi eesmärgid

1. Programmi üldeesmärk on kaitsta ja edendada aluslepingutes, hartas ja kohaldatavates rahvusvahelistes inimõiguste konventsioonides sätestatud õigusi ja väärtusi, eelkõige kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja riikidevahelisel tasandil tegutsevate kodanikuühiskonna organisatsioonide ja muude sidusrühmade toetamise ning kodanikuaktiivsuse ja demokraatias osalemise stimuleerimise kaudu, et õigusriigile tuginedes toetada ja edasi arendada avatud, õigustel põhinevaid, demokraatlikke, võrdõiguslikke ja kaasavaid ühiskondi.

2. Lõikes 1 seatud üldeesmärgi raames on programmil järgmised kindlatele tegevussuundadele vastavad erieesmärgid:

a) kaitsta ja edendada liidu väärtusi (liidu väärtuste tegevussuund),

b) edendada õigusi, diskrimineerimiskeeldu ja võrdõiguslikkust, sealhulgas soolist võrdõiguslikkust, ning edendada soolõimet ja diskrimineerimiskeelu peavoolustamist (võrdõiguslikkuse, õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse tegevussuund),

c) edendada kodanike kaasatust ja osalemist liidu demokraatlikus elus ja eri liikmesriikide kodanike omavahelist suhtlust ning suurendada teadlikkust Euroopa ühisest ajaloost (kodanike kaasatuse ja osalemise tegevussuund),

d) võidelda vägivalla vastu, sealhulgas soolise vägivalla vastu (Daphne tegevussuund).

Artikkel 3

Liidu väärtuste tegevussuund

Artikli 2 lõikes 1 sätestatud üldeesmärgi ja artikli 2 lõike 2 punktis a sätestatud erieesmärgi raames keskendutakse programmis õiguste kaitsmisele, edendamisele ja nende kohta teadlikkuse tõstmisele, milleks antakse rahalist toetust kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja riikidevahelisel tasandil tegutsevatele kodanikuühiskonna organisatsioonidele nende õiguste edendamiseks ja toetamiseks, ning seeläbi tugevdatakse ka liidu väärtuste kaitset ja edendamist ning õigusriigi järgimist ning soodustatakse demokraatlikuma liidu ülesehitamist, demokraatlikku dialoogi, läbipaistvust ja head valitsemistava.

Artikkel 4

Võrdõiguslikkuse, õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse tegevussuund

Artikli 2 lõikes 1 sätestatud üldeesmärgi ning artikli 2 lõike 2 punktis b sätestatud erieesmärgi raames keskendutakse programmis järgmisele:

1) võrdõiguslikkuse edendamisele ja ebavõrdsuse ning diskrimineerimise ärahoidmisele soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel ja võitlemisele sellistel alustel esineva ebavõrdsuse ning diskrimineerimise vastu ja mittediskrimineerimise põhimõtte austamisele harta artiklis 21 sätestatud alustel;

2) tervikliku poliitika toetamisele, edendamisele ja elluviimisele, et:

   a) edendada naiste võimalust täiel määral kasutada oma õigusi; edendada soolist võrdõiguslikkust, sealhulgas töö- ja eraelu tasakaal; suurendada naiste mõjuvõimu ning soolõimet;

   b) edendada diskrimineerimiskeeldu ja seda peavoolustada;

   c) võidelda rassismi, ksenofoobia ning sallimatuse kõigi vormide, sealhulgas homofoobia, bifoobia, transfoobia, interfoobia ja sooidentiteediga seonduva sallimatuse vastu internetis ja väljaspool seda;

   d) kaitsta ja edendada lapse õigusi;

   e) kaitsta ja edendada puuetega inimeste õigusi;

3) liidu kodakondsusega seonduvate õiguste ja õiguse isikuandmete kaitsmisele.

Artikkel 5

Kodanike kaasatuse ja osalemise tegevussuund

Artikli 2 lõikes 1 sätestatud üldeesmärgi ning artikli 2 lõike 2 punktis c sätestatud erieesmärgi raames keskendutakse programmis järgmisele:

1) selliste projektide toetamisele, mille eesmärk on mälestada Euroopa uusima aja ajaloo otsustavaid hetki, näiteks autoritaarsete ja totalitaarsete režiimide võimuletulek, sealhulgas selle põhjused ja tagajärjed, ning projektide toetamisele, mille eesmärk on suurendada Euroopa kodanike teadlikkust oma ühisest ajaloost, kultuurist, kultuuripärandist ja väärtustest ning sellega aidata neil paremini mõista liitu, selle lähtealuseid, eesmärki, mitmekesisust ja saavutusi ning vastastikuse mõistmise ja sallivuse tähtsust;

2) kodanike ja esindusühenduste osaluse edendamisele liidu demokraatlikus ja ühiskondlikus elus, soodustades nende panust sellesse, aidates neil teatavaks teha ja vahetada avalikult arvamusi liidu tegevuse kõigis valdkondades;

3) eri riikide kodanike omavahelise suhtluse edendamisele eelkõige sõpruslinnade liikumise ja linnade võrgustike kaudu, et nad saaksid tegelikkuses kogeda liidu ühise pärandi rikkust ja mitmekesisust ning teadvustada, et see rikkus ja mitmekesisus moodustavad kindla aluse ühisele tulevikule.

Artikkel 6

Daphne tegevussuund

Artikli 2 lõikes 1 sätestatud üldeesmärgi ning artikli 2 lõike 2 punktis d sätestatud erieesmärgi raames keskendutakse programmis järgmisele:

1) kõigil tasanditel igasuguse naiste ja tütarlaste vastase soolise vägivalla ja perevägivalla ärahoidmisele ning selle vastu võitlemisele, sealhulgas soodustades Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioonis (edaspidi „Istanbuli konventsioon“) sätestatud normide järgimist, ning

2) igasuguse vägivalla ärahoidmisele, mis on suunatud laste, noorte ja muude riskirühmade, näiteks LGBTIQ-inimeste ja puuetega inimeste vastu, ning selle vastu võitlemisele;

3) kõikide punktides 1 ja 2 osutatud vägivalla vormide selliste otseste ja kaudsete ohvrite toetamisele ja kaitsmisele, kellele on osutatud lõigetes 1 ja 2, näiteks perevägivalla ja lähisuhtevägivalla ohvrid, sealhulgas perevägivalla tagajärjel orvuks jäänud lapsed, ning kogu liidus ühesuguse soolise vägivalla ohvrite kaitse taseme toetamisele ja tagamisele.

Artikkel 7

Eelarve

1. Programmi rakendamise rahastamispakett ajavahemikul 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2027 on jooksevhindades 641 705 000 eurot.

2. Määruse (EL, Euratom) 2020/2093 artiklis 5 sätestatud programmispetsiifilise kohandamise tulemusel suurendatakse käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud summat veel 800 000 000 euro võrra 2018. aasta hindades, nagu on täpsustatud kõnealuse määruse II lisas.

3. Lõikes 1 sätestatud summast eraldatakse järgmised soovituslikud summad järgmiste eesmärkide jaoks:

a) 297 366 097 eurot jooksevhindades, s.o 46,34 % kogu rahastamispaketist, artikli 2 lõike 2 punktis a sätestatud erieesmärkide jaoks;

b) 169 410 120 eurot jooksevhindades, s.o 26,4 % rahastamispaketist, artikli 2 lõike 2 punktides b ja d sätestatud erieesmärkide jaoks;

c) 174 928 783 eurot jooksevhindades, s.o 27,26 % rahastamispaketist, artikli 2 lõike 2 punktis c sätestatud erieesmärkide jaoks.

4. Lõikes 2 sätestatud summast eraldatakse järgmised soovituslikud summad järgmiste eesmärkide jaoks:

a) 43 %, kuni 344 000 000 eurot 2018. aasta hindades artikli 2 lõike 2 punktis a sätestatud erieesmärkide jaoks;

b) 23,07 %, kuni 184 560 000 eurot 2018. aasta hindades artikli 2 lõike 2 punktides b ja d sätestatud erieesmärkide jaoks;

c) 23,93 %, kuni 191 440 000 eurot 2018. aasta hindades artikli 2 lõike 2 punktis c sätestatud erieesmärkide jaoks;

d) 10 %, kuni 80 000 000 eurot 2018. aasta hindades mis tahes artikli 2 lõikes 2 sätestatud eesmärgi jaoks.

5. Lõike 3 punktides a ja b ning lõike 4 punktides a ja b sätestatud summadest eraldatakse vähemalt 50 % kodanikuühiskonna organisatsioonide tegevuse toetamiseks, millest vähemalt 40 % eraldatakse kohalikele ja piirkondlikele kodanikuühiskonna organisatsioonidele.

6. Lõike 3 punktis b ja lõike 4 punktis b sätestatud summast eraldatakse vähemalt 40 % selliste tegevuste toetamiseks, mille eesmärk on ennetada igasugust soolist vägivalda ja selle vastu võidelda, ning vähemalt 15 % meetmetele, millega edendatakse naiste õiguste täielikku kasutamist, soolist võrdõiguslikkust, sealhulgas töö- ja eraelu tasakaalu, naiste mõjuvõimu suurendamist ja soolise aspekti arvestamist.

7. Lõike 3 punktis c ja lõike 4 punktis c sätestatud summast eraldatakse vähemalt 65 % demokraatlikule osalemisele ja 15 % ajaloolise mäluga seotud tegevusele.

8. Komisjon ei tohi rahastamispaketi raames eraldatud protsendimääradest, mis on sätestatud lõigetes 6 ja 7, kalduda kõrvale rohkem kui 10 protsendipunkti võrra.

9. Lõigetes 1 ja 2 sätestatud summad võib eraldada programmi rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistus-, seire-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistoiminguteks, sealhulgas ettevõtte infotehnoloogiasüsteemide, uuringute, ekspertide kohtumiste ja kommunikatsiooni jaoks programmi üldeesmärkidega seotud prioriteetide ja valdkondade kohta.

10. Kooskõlas finantsmääruse artikli 193 lõike 2 teise lõigu punktiga a, võttes arvesse käesoleva määruse hilinenud jõustumist ning selleks, et tagada järjepidevus, võib piiratud ajavahemiku jooksul kulusid, mis on seotud käesoleva määruse alusel toetatavate meetmetega, mis on juba alanud, käsitada rahastamiskõlblikena alates 1. jaanuarist 2021, isegi juhul, kui need on kantud enne toetustaotluse või abitaotluse esitamist.

11. Eelarve jagatud täitmise raames liikmesriikidele eraldatud vahendid võib asjaomase liikmesriigi taotlusel kanda üle programmile vastavalt tingimustele, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+-i, Ühtekuuluvusfondi, õiglase ülemineku fondi ning Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisade rahalise toetamise instrumendi suhtes kohaldatavad finantsreeglid (edaspidi „ühissätete määrus 2021–2027“) artiklis 26. Komisjon haldab neid vahendeid otse finantsmääruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti a alusel või kaudselt nimetatud lõigu punkti c alusel. Kõnealuseid vahendeid kasutatakse asjaomase liikmesriigi huvides.

Artikkel 8

Programmiga assotsieerunud kolmandad riigid

Programm on osalemiseks avatud järgmistele kolmandatele riikidele:

a) EFTA liikmed, kes on ühtlasi Euroopa Majanduspiirkonna liikmed, vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna lepingus sätestatud tingimustele;

b) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;

c) Euroopa naabruspoliitika riigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;

d) muud kolmandad riigid vastavalt tingimustele, mis on sätestatud erilepingus, millega reguleeritakse asjaomase kolmanda riigi osalemist liidu programmides, tingimusel et selle lepinguga

   i) on tagatud õiglane tasakaal liidu programmides osaleva kolmanda riigi osamaksete ja saadava kasu vahel;

   ii) on ette nähtud programmides osalemise tingimused, sealhulgas eri programmide osamaksete ja halduskulude kalkulatsioon;

   iii) ei anta kolmandale riigile otsustusõigust liidu programmi üle;

   iv) on kindlustatud liidu õigused tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve.

Esimese lõigu punkti d alapunktis ii osutatud osamakseid käsitatakse vastavalt finantsmääruse artikli 21 lõikele 5 sihtotstarbelise tuluna.

Artikkel 9

Liidu rahastamise rakendamine ja vormid

1. Programmi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele või eelarve kaudse täitmise korras koostöös finantsmääruse artikli 62 lõike 1 punkti c esimeses lõigus osutatud asutustega.

2. Programmist võib anda rahalist toetust ükskõik millises finantsmääruse kohases vormis.

3. Riski, mis on seotud toetusesaajale määratud vahendite tagasinõudmisega, võib katta vastastikuse kindlustusmehhanismi osamaksetega ning neid osamakseid käsitatakse piisava tagatisena finantsmääruse tähenduses. Kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/695 ([32]) artikli 37 lõike 7 sätteid.

Artikkel 10

Meetmete liigid

Käesoleva määruse alusel võib rahastada meetmeid, mis aitavad kaasa artiklis 2 täpsustatud erieesmärkide saavutamisele. Rahastamiskõlblikud on eelkõige I lisas loetletud meetmed.

Artikkel 11

Kodanikuühiskonnaga dialoogi pidamise rühm

Komisjon moodustab kodanikuühiskonnaga dialoogi pidamise rühma, mille eesmärk on tagada korrapärane, avatud ja läbipaistev dialoog programmi toetusesaajate ja teiste asjaomaste sidusrühmadega, et vahetada kogemusi ja häid tavasid ning arutada poliitika arengut programmiga hõlmatud valdkondade ja eesmärkide ning sellega seotud valdkondade raames.

II PEATÜKK

TOETUSED

Artikkel 12

Toetused

1. Programmi raames antakse ja hallatakse toetusi kooskõlas finantsmääruse VIII jaotisega.

2. Hindamiskomisjoni liikmeteks võivad olla väliseksperdid.

Artikkel 13

Kumulatiivne ja alternatiivne rahastamine

1. Meede, mis on saanud toetust programmi alusel, võib saada toetust ka mõne muu liidu programmi alusel, sealhulgas eelarve jagatud täitmise alla kuuluvatest fondidest, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Asjakohase liidu programmi reegleid kohaldatakse vastavalt selle osa suhtes, millega on meedet toetatud. Kumulatiivne rahastamine ei tohi ületada meetme rahastamiskõlblike kulude kogusummat. Liidu eri programmidest antava toetuse võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas toetuse tingimusi käsitlevate dokumentidega.

2. Programmi alusel kvaliteedimärgise saanud meetmed, võivad saada toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist või Euroopa Sotsiaalfond+-ist kooskõlas ühissätete määruse 2021-2027 artikli 73 lõikega 4, kui nad vastavad järgmistele kumulatiivsetele võrreldavatele tingimustele:

a) neid on hinnatud programmi konkursikutse alusel;

([32]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/695, millega luuakse millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ ja kehtestatakse selle osalemis- ja levitamisreeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1290/2013 ja (EL) nr 1291/2013 (ELT L 170, 12.5.2021, lk 1).

b) nad vastavad kõnealuse konkursikutsega ette nähtud kvaliteedi miinimumnõuetele;

c) neid ei saa eelarvepiirangute tõttu kõnealuse konkursikutse alusel rahastada.

Artikkel 14

Rahastamiskõlblikud üksused

1. Lisaks finantsmääruse artiklis 197 sätestatud kriteeriumidele kehtivad käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 esitatud rahastamiskõlblikkuse kriteeriumid.

2. Rahastamiskõlblikud on järgmised üksused:

a) iga juriidiline isik, kes on asutatud:

   i) liikmesriigis või sellega seotud ülemeremaal või -territooriumil;

   ii) programmiga assotsieerunud kolmandas riigis, välja arvatud artikli 2 lõike 2 punktis -a osutatud erieesmärgi jaoks;

b) iga juriidiline isik, kes on loodud liidu õiguse alusel, või iga rahvusvaheline organisatsioon.

3. Euroopa võrdõiguslikkust edendavate riiklike asutuste võrgustikule (Equinet) võib anda artikli 7 lõike 3 punkti b ja artikli 7 lõike 4 punkti b kohast tegevustoetust ilma konkursikutseta Equineti alalise tööprogrammiga seotud kulude katmiseks.

III PEATÜKK

PROGRAMMITÖÖ, JÄRELEVALVE, HINDAMINE JA KONTROLL

Artikkel 15

Tööprogramm

1. Programmi rakendatakse finantsmääruse artiklis 110 osutatud tööprogrammide kaudu.

2. Komisjon võtab tööprogrammi vastu rakendusaktiga. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artiklis 22 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 16

Seire ja aruandlus

Näitajad, mille abil antakse aru artiklis 2 sätestatud programmi üld- ja erieesmärkide saavutamisel tehtud edusammudest, on sätestatud II lisas.

Programmi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude tulemusliku hindamise tagamiseks on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 18 vastu delegeeritud õigusakte II lisa muutmiseks, et vaadata läbi või täiendada näitajaid, kui seda peetakse vajalikuks, ning täiendada käesolevat määrust seire- ja hindamisraamistiku kehtestamist käsitlevate sätetega.

Tulemusaruannete süsteemiga tagatakse, et programmi rakendamise ja tulemuste seireks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigel ajal.

Selleks kehtestatakse liidu rahaliste vahendite saajatele ja asjakohasel juhul liikmesriikidele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

Artikkel 17

Hindamine

1. Programmi hindamine tuleb läbi viia aegsasti, et selle tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis.

2. Komisjon korraldab programmi vahehindamise siis, kui programmi rakendamise kohta on piisavalt teavet, ent mitte hiljem kui neli aastat pärast programmi rakendamise algust. Vahehindamisel võetakse arvesse varasemate programmide pikaajalise mõju hindamiste tulemusi.

3. Komisjon korraldab programmi lõpphindamise selle rakendamise lõpus, kuid mitte hiljem kui neli aastat pärast artiklis 1 sätestatud ajavahemiku lõppu.

4. Komisjon edastab hindamistulemused koos oma tähelepanekutega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.

Artikkel 18

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artiklis 16 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2027.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 16 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.}

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 16 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatavakstegemist esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 19

Liidu finantshuvide kaitse

Kui kolmas riik osaleb programmis rahvusvahelise lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel või muu õigusakti alusel, annab kolmas riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, OLAFile ja kontrollikojale vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks. OLAFi puhul hõlmavad need õigused õigust korraldada juurdlusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, nagu on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 883/2013.

IV PEATÜKK

ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 20

Teave, kommunikatsioon ja avalikustamine

1. Liidu rahaliste vahendite saajad märgivad ära nende vahendite päritolu ja tagavad liidu rahastamise nähtavuse eriti meetmete ja nende tulemuste tutvustamisel, andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.

2. Komisjon rakendab programmi raames võetud meetmete ja saavutatud tulemustega seotud teabe- ja teavitamismeetmeid.

3. Programmile eraldatud rahaliste vahenditega panustatakse samuti liidu poliitiliste prioriteetide edastamisse institutsioonilistes sõnumites niivõrd, kuivõrd need prioriteedid on seotud artiklis 2 osutatud eesmärkidega.

Artikkel 21

Programmi kontaktpunktid

Iga liikmesriik võib luua programmi kontaktpunkte, kes vastutavad programmi taotlejatele, sidusrühmadele ja toetusesaajatele erapooletute juhiste, praktilise teabe ja abi andmise eest seoses programmi kõigi aspektidega, sealhulgas taotlusmenetlus, kasutajasõbraliku teabe ja programmi tulemuste levitamine, päringud partnerite leidmiseks, koolitus ja muud tegevused.

Programmi kontaktpunktid täidavad oma ülesandeid sõltumatult.

Artikkel 22

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

3. Komitee võib programmi eri tegevussuundadega tegelemiseks tulla kokku erinevates koosseisudes.

Artikkel 23

Kehtetuks tunnistamine

Määrused (EÜ) nr 1381/2013 ja (EL) nr 390/2014 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2021.

Artikkel 24

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta nende meetmete jätkamist või muutmist, mis on algatatud määruste (EL) nr 1381/2013 ja (EL) nr 390/2014 alusel, mille kohaldamist nende meetmete suhtes jätkatakse kuni nende lõpetamiseni.

2. Programmi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mida on vaja selleks, et tagada üleminek programmi ja määruste (EL) nr 1381/2013 ja (EL) nr 390/2014 alusel võetud meetmete vahel.

3. Vajaduse korral võib kanda liidu eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta artikli 7 lõikes 9 ette nähtud kulusid, selleks et oleks võimalik hallata meetmeid, mis ei ole 31. detsembriks 2027 veel lõpule viidud.

Artikkel 25

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 28. aprill 2021

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*
D. M. SASSOLI	A. P. ZACARIAS

I LISA

PROGRAMMIGA TOETATAVAD MEETMED

Artiklis 2 sätestatud programmi üld- ja erieesmärkide saavutamiseks tuleb eelkõige toetada järgmisi meetmeid:

1) teadlikkuse suurendamine, edendamine ja teabe levitamine programmiga hõlmatud valdkondade ja eesmärkide raames, et parandada õiguste ja väärtuste ning seotud poliitika tundmist;

2) vastastikune õppimine ja heade tavade jagamine sidusrühmade vahel, et täiendada teadmisi ja suurendada vastastikust mõistmist;

3) analüüsi- ja järelevalvemeetmed, et paremini mõista olukorda liikmesriikides ja liidu tasandil programmiga hõlmatud valdkondades ning parandada liidu õiguse, poliitika ja liidu väärtuste rakendamist liikmesriikides, nagu muu hulgas andmete ja statistika kogumine; ühtsete metoodikate ning asjakohasel juhul näitajate või võrdlusaluste väljatöötamine; uuringud, teadusuuringud, analüüsid ja vaatlused; hindamised; mõju hindamine; suuniste, aruannete ja õppematerjalide koostamine ja avaldamine;

4) asjaomaste sidusrühmade koolitamine, et parandada teadmisi poliitikast ja õigustest programmiga hõlmatud valdkondades;

5) info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendite arendamine ja hooldus;

6) programmiga hõlmatud valdkondades tegutsevate kodanikuühiskonna organisatsioonide ja mittetulunduslike sidusrühmade toetamine, et

   a) suurendada nende tegutsemisvalmidust ning tagada nende teenuste, nõustamistegevuse ja toetustegevuse piisav kättesaadavus kõigile kodanikele;

   b) toetada õiguste edendamist, millega tugevdatakse ka liidu väärtuste kaitset ning edendamist ja soodustatakse õigusriigi järgimist ning demokraatlikku dialoogi, läbipaistvust ja head valitsemistava, seda ka juhul, kui kodanikuühiskonna tegevusruum kahaneb;

7) kodanike, eelkõige noorte teadlikkuse suurendamine Euroopa kultuurist, kultuuripärandist, identiteedist ja ajaloost, ka totalitaarsetest ja autoritaarsetest režiimidest ning muudest Euroopa uusima aja ajaloo otsustavatest sündmustest, et soodustada mäletamist ja Euroopa kodanike seotust liiduga ning soodustada sallivust, vastastikust mõistmist, kultuuride dialoogi ja mitmekesisuse austamist;

8) eri rahvustesse ja kultuuridesse kuuluvate kodanike kokkutoomine, andes neile võimaluse osaleda sõpruslinnade tegevuses ja kodanikuühiskonna projektides, millega luuakse tugevam alt-üles lähenemisviis ning soodustatakse ühiskonnaelus osalemist ja demokraatlikku kaasatust;

9) demokraatlikuma liidu ehitamises aktiivse ja kaasava osalemise julgustamine ja hõlbustamine, ning õigustest ja väärtustest teadlikkuse suurendamine kodanikuühiskonna organisatsioonide toetamise kaudu;

10) Euroopa võrgustike suutlikkuse suurendamine, et edendada ja edasi arendada liidu õigust, väärtusi, poliitikaeesmärke ja strateegiaid;

11) määruse (EL) 2019/788 rakendamise tehnilise ja korralduslikku toe rahastamine, millega toetatakse seda, et kodanikud saavad teostada oma õigust algatada ja toetada Euroopa kodanikualgatusi;

12) programmi tundmise ja selle tulemuste levitamise ja ülekantavuse suurendamine ning teavitamine nendest, sealhulgas programmikontaktpunktide loomise ja toetamise kaudu.

II LISA

NÄITAJAD

Programmi jälgitakse näitajate kogumi põhjal, mille eesmärk on mõõta, mil määral programmi üld- ja erieesmärgid on saavutatud, ning püütakse minimeerida halduskoormust ja kulusid. Selleks kogutakse andmeid järgmiste näitajate kohta:

1) inimeste arv, kelleni on jõutud järgmiste meetmete kaudu:
   a) koolitusmeetmed;
   b) vastastikuse õppe ja heade tavade vahetamise meetmed;
   c) teadlikkuse suurendamise, teavitamise ja teabe levitamise meetmed;
2) kodanikuühiskonna organisatsioonide arv, kelleni on jõutud nende toetamise ja suutlikkuse arendamise meetmete kaudu;
3) rahvusvaheliste võrgustike ja algatuste arv, milles keskendutakse programmi meetmete tulemusena Euroopa ajaloolisele mälule ja kultuuripärandile.

Kõik üksikandmed esitatakse võimaluse korral sugupoolte lõikes; programmi vahe- ja lõpphindamisel keskendutakse igale tegevussuunale ja igale meetmele ning neid käsitletakse ka soolise võrdõiguslikkuse seisukohast ja hinnatakse nende mõju soolisele võrdõiguslikkusele.